

## **Laudatio Sebők Sándor atya Parma Fidei – Hit pajzsa kitüntetésének alkalmából**

A Parma Fidei – Hit pajzsa díj hasonlít az orgonabillentyűhöz, amelynek lenyomásával nagyon sok síp megszólal a háttérben. Így vagyunk a 23. alkalommal megrendezett átadó ünnepségen is, hiszen ez a kommunizmus áldozatainak az emléknapiján kerül átadásra itt az Egyetemi Templomban.

Köszöntjük az ünnepeltet, a kommunizmus áldozataira is emlékezünk mind magyar földön, mind pedig az egész világon, s valamiképpen annak ideológiai hátterét is föltárjuk - ha más nem vázlatosan – hogy megérthessük, honnét származik ez a szörnyűséges ideológia és pusztító eszme.

A kommunizmus eszméje gyökereiben nagyon messzire nyúlnak, de egész biztosra vehetjük azt, hogy az 1789-ben kirobbant francia forradalom teljes balra tolódásával eszmei és gyakorlati példaképet mutatott a következő évszázadokban valósággá váló ideológiai kultusznak. Bibó István Válogatott tanulmányában azt írja – amely tanulmány utolsó magnóra mondott beszédének volt a címe: Az európai társadalom fejlődésének értelme. Megállapítja, hogy a jakobinus diktatúra korlátlan mellékterméke lett a fasizmus és a sztálinizmus. Már akkor megismerhette a világ, hogy mit jelent az állami terror vérszomjas eszméje.

Nem telt el egy évszázad sem francia földön, amikor a párizsi kommün, ha nem is hosszú időre megmutatta a világnak, hogy mi fog bekövetkezni rá ötven esztendőre. A párizsi kommün jelszava volt: „A mi ellenségünk Isten. A bölcsesség kezdete Isten gyűlölete”. A párizsi kommün áldozatai között egyházi személyek is voltak, így Párizs érseke is.

1917-hez szoktuk kapcsolni a kommunizmusnak világszerte elinduló uralmát, amely orosz földön kezdődött Lenin, majd Sztálin vezetésével.

Elég csak az akkori moszkvai pátriárkát Tyihont idézni, aki 1925-ben haldoklott egy kórházban, ő már átélte a kommunizmus első hullámát Oroszországban, amikor ezrével, de mondhatjuk százezrével ölték meg a keresztényeket. Egyik utolsó megnyilatkozása ez volt: „az éjszaka hosszú és sötét lesz”. Előre látott vagy hetven évet, amíg a lelki sötétség és éjszaka borult a világ egyik tájára, ahogy a magyar származású Arthur Koestler a Sötétség délben című híressé vált regényében írta.

A kommunizmus, mint istentelen ideológia szedte a lelkek és életek áldozatait. Már a kezdet kezdetén hazánk is kapott belőle ízelítőt, gondoljunk a magyar Tanácsköztársaság 133 napos rémuralmára. Kalocsán, Dunapatajon emléktáblák őrzik Szamuely Tibor és a Lenin fiúk által felakasztott s kivégzett embereket. A kivégzés után Szamuely Tibor az érsekségen nagy

lakomát rendezett és máig megvannak a nyomai a vörös katonáknak, azaz a Lenin fiúknak a kártevésai, amikor szuronyos puskájukkal kaszabolták a képeket.

A rendszerváltás után jelent meg A kommunizmus fekete könyve Stéphane Courtois és szerzőtársai segítségével, amely azt állítja, hogy világszerte a kommunizmus áldozatainak a száma 80-100 millióra becsülhető. Benne 6 millió olyan ember halála van, akiket kifejezetten keresztény hitük miatt öltek meg, nem pusztán osztályharcos alapon. Hogyan jutott ide az emberiség? Ennek nemcsak gazdasági okai voltak. Volt ténylegesen elnyomott proletariátus. De az a proletariátus már istentelenné lett nevelve, materialistává és erőszakossá. Hiszen az egyik, ideológiai elmélete volt a kommunizmusnak az osztályharc, amikor arra készítették embereket, hogy másokat öljenek meg. Volt olyan kommunista vezér, akinek az volt a jelmondata: Inkább kilenc ártatlant ölünk meg, mint egy osztályellenség elfusson. Megtörtént az is, hogy a gyermekeket fölbéreltek arra, hogy jelentsék föl a szüleiket. És az ilyen gyereknek szobrot emeltek a Szovjetunióban, odamentek a pionírok az úttörő avatásra. Gyerekkortól teljesen, minden addigi erkölcsi rendnek ellene mondtak, a szülő iránti szeretetnek, tiszteletnek, az emberségnek és lehetne ezt így folytatni. Ott, ahol az Istent megtagadják, ahol az ember materialistává válik, ott szinte törvényszerű következmény az, hogy elembertelenedik, elállatiasodik. Richard Wurmbrand romániai evangélikus lelkész könyve: Marx & a Sátán döbbenetesen saját élményei alapján leírta a tizennégy évi kommunista börtönökben elszenvedett kegyetlenségeket. Az író egyébként zsidó származású volt, először kacérkodott a szocialista eszméssel, majd megtérve keresztény lett és evangélikus lelkész.

1945-ben Magyarországra is betört a kommunizmus, Apor Vilmos győri püspök meggyilkolása előrevetítette, mi vár az egyházra. Majd az Országgyűlés egyik tagját, Kovács Bélát 1947. február 25-én letartóztatták, Szovjetunióba hurcolták, ott töltött nyolc esztendő. Ő volt a Független Kisgazdapárt főtitkára. Ettől kezdve se szeri, se száma nem volt azoknak a meghurcolt, börtönbe csukott, kivégzett embereknek, akiket magyar földön hitükért korábbi rendszerben való beosztásukért vagy egyszerűen vagyonukért, mint kulákot börtönbe becsuktak és megaláztak. A háború után két leghírhedtebb egyházi per volt Mindszenty József bíboros és társaié 1949-ben, majd 1951-ben Grösz József kalocsai érsek és társai pere.

1958-ban amikor Kádár János megerősítette a hatalmát azt nyilatkozta a pártgyűlésen: „mi a klerikalizmus ellen tűzzel-vassal, golyószóróval és börtönnel is harcolunk, mert nálunk nem klerikális, papi uralom van, hanem munkás-paraszt hatalom”. 1956 után három nagy per is volt, amelyben papokat, civileket tartóztattak le és börtönbe csuktak. Közéjük tartoztak a Regnum Marianum lelkiség papjai is. Akkoriban több ezer besúgó volt a templomokra ráállítva, de még 1987-ben is legalább 500 spion jelentett.

A tények megerősítése céljából mondom, hogy hozzám is többször rendszeresen eljöttek a BM és az ÁÉH emberei, akik vizsgálatot tartottak, illetve megszabták azt, hogy mit tehetek vagy mit nem tehetek. 1989. december 7-én Szent Ambrus napján volt nálam ilyen „vendég” utoljára. Ebben a légkörben élte az életét Sebők Sándor atya is, akit a hetvenes évek óta ismerek. A 1969-ben években ő már káplán volt, egyik helyről a másik helyre kénytelen volt püspöke helyezni őt, mert kitiltották ifjúsági munkája miatt. Mondhatom, hogy az ismeretségünk barátsággá vált az évek során, s mindketten a regnumi papi közösségnek tagjai voltunk, közös barátaink voltak, papságának jubileumain ünnepi szónok lehettem.

Ismerem tehát őt, de mégis a Hit pajzsa díj kitüntetésére való készülétkor tudatosult bennem, hogy bár jól ismerjük egymást sok mindent mégsem tudtam vagy valamire már nem is emlékeztem. Sok mindent feltártak a könyvei: „25 év Fóton” vagy „Köszönöm Uram, hogy használtál” című jubileumi könyv, illetve kedves munkatársainak a vallomásai, írásai. Az Új Ember 2024. február 18-diki száma egy riportot közöl vele „Jézussal barátságban” címmel. Ez önmagában laudatio lehetne.

Rövid áttekintését így lehetne adni életútjának.

Szinte még gyermek volt, amikor már egyértelművé lett számára a papi hivatás. Véleménye szerint a templomba járó asszonyok előbb tudták ezt, számukra a tartása, járása elárulta róla. Hálás szívvel emlékszik vissza az atyákra, Zsellér Gáborra, Gát Istvánra, akik úgy érezte kiemelten foglalkoztak vele. Középiskoláit tudatosan választotta. Azért, hogy beteg édesapja közelében legyen, előbb állami gimnáziumba jelentkezett, majd édesapja elvesztése után beiratkozott a budapesti Piarista Gimnáziumba. Hamar felnőtté vált. Mint idősebb fiú úgy gondolta, édesapja után rá hárul sok elvégzendő feladat, ami a család életében jelentkezett. A tanulás mellett sokat dolgozott. kapált, részt vett a betakarításokban, állatgondozásban. Örömmel jelentkezett a teológiára. Kisapoként Szegeden tanult, sokat emlegetett tanárai Holló István spirituális, Fila Béla professzor, Dévény István dogmatika tanár. Szociális érzékét növelte, hogy megismerkedett Wágner Viktória nővérrel, aki akkoriban a Szeged környéki elhagyatott embereket karolta föl. Erre az időszakra úgy emlékszik, mint egy nagyon boldog, felhőtlen időre. Tanult és töltekezett, de vágya, hogy emberekkel foglalkozzon, hajtotta előre. Pappá szentelése előtt tudta meg, hogy édesanyja imádkozott a hivatásáért. 1969-ben szentelték pappá. Nagy lendülettel vetette magát a pasztorációba. Újmisésként Verőcén azokhoz az atyákhoz kapcsolódott, akik a nagymarosi ifjúsági találkozók megalapítói voltak. Már akkor megkedvelte, majd pedig pasztorációban fölhasználta az egyházi beat zenét. Állomáshelyein rövid időn belül sok fiatal vette körül, akik máig is hálásak a befogadásért, az őszinte beszédért, az eligazításokért, a tanácsokért és a közösség kovácsolásáért. Sokszor fordultak hozzá

életkérdéseikkel, vagy olyan gondokkal, amivel máshová nem tudtak, vagy nem mertek menni. Gyakran vállalta fel a mediátor szerepet, hagyta, hogy a beszélgetők maguk keressék a megfelelő utat. Karizmája lett a fiatalokkal és jegyesekkel való foglalkozás. Vonzotta magához őket beszédeivel, szervezett programjaival. Közben a nevelésükről sem feledkezett meg. Irányította erkölcsi fejlődésüket, a világhoz, a munkához, a társakhoz, az Egyházhoz való hozzáállásukat, a magyar szentek tiszteletének ápolását. Szemléletet formált. Bár tisztában volt azzal, hogy mi az állam elvárása a papok feladatait illetően, bátran és nagy örömmel foglalkozott azokkal, akik felkeresték őt. Az ajtaja mindenki előtt nyitva állt, bármikor keresték. Emiatt rendszeresen helyezgették, rövid ideig lehetett állomáshelyein és meggyűlt a baja az államhivatalokkal is.

A gyerekeket táborozni vitte, vagy éppen misztériumjátékot adtak elő. A sok program, a Magyar Ifjúság című lapban róla megjelent cikk sok volt a párt hivatalnokai számára. Behívatták, vallatóra fogták, sőt, némely tanítványát is zaklatták miatta — őket féltette. Mégis sokat jelentett neki, hogy püspökei mellette álltak, erősítették elhivatottságát. Minden állomáshelyén újrakezdte a fiatalokkal való foglalkozást, aminek eredményeként aktív közösségek jöttek létre (beat misék, hittanórák, táborozások, lelkigyakorlatok...). Szabó János néhai pap barátom, évfolyamtársam mesélte, hogy Lajosmizsén szállt meg Sándor Atyánánál, de éjszaka is becsöngettek hozzá előző helyének ifjúsági hittanosai Budapestről Csongrádra menő fiatalok és ő ezt sosem vette zokon. Csatlakozott a regnumi közösséghez, amikor még tartott a regnumi atyák bebörtönzése. Kapcsolódása után a növendékei között is csoportokat hozott létre, bevezette őket ebbe a lelkiségi közösségbe. Sok tanítványa felnőttként folytatja és továbbadja a tőle kapott iránymutatást, így mondhatjuk, hogy mára már több száz lelki unokát is számolhat.

A lelki és a fizikai megfélemlítések sem kerülték el. Tudott róla, hogy megfigyelték, telefonját lehallgatták. Újpesten leütötték, hosszú percekig feküdt eszméletlen, míg rátaláltak. Később telefonon is megfenyegették, de isten- és emberszeretete nem hagyta, hogy ez meggátolja őt hivatásában. Főtra kerülésekor egyik feladatként kapta a plébániatemplom felújításának levezetését. E nehéz feladat mellett maradt energiája a kapcsolatok ápolására, a közösségek építésére. Egyértelműen látta a gyermekek, fiatalok nevelésének jelentőségét. Megálmodta, majd a helyi lelkészekkel megalapította az Ökumenikus iskolát, később pedig a katolikus óvodát. A két intézmény lelkiségének alakítása, megtartása, az ökumené ápolása a mai napig szívügye.

Gyakran emlegeti, hogy ha nem pap lett volna, tanár (is) szeretett volna lenni. Ez is mutatja az emberek lelki, szellemi támogatása iránti elkötelezettségét. Két könyve is megjelent, ami ebben

tud segíteni. Az „Együtt, de hogyan?” című könyv a jegyesoktatások anyagát öleli fel, teológiai alapismeretek és erkölcsi kérdések megválaszolásával. „A drága kicsi gyermekünk” gyönyörű gondolatokkal segíti a gyermeket váró fiatal szülőket az Isten felé vezető úton, miközben kapcsolatuk is egyre szorosabbá válik.

Több lelki gyakorlatának megvan a jegyzet anyaga, amivel olyan sok hallgató szívét és hitét erősítette már meg, és amelyek még sok-sok embert segíthetnek lelki fejlődésükben. Élőszóval elmondott közvetlen stílusú prédikációi tudták megteremteni a közösségeket. Ahogy az Új Ember riportja írta Jézus barátságában élte le papi életét nagy szeretettel Szűz Mária iránt. Élete és munkássága méltónak mutatja a Hit pajzsa kitüntetésre.